

חוק לתיקון חוקת השיפוט תש"ח, תש"י — 1949 *

תיקון חוקת
השיפוט תש"ח

חוקת השיפוט תש"ח הנתונה בתוספת לתקנות-שעת-חירום (חוקת השיפוט תש"ח), תש"ח — 1948, תתוקן כך:

(א) בתקנה 2 במקום ההגדרה "עוין" תבוא הגדרה זו:

"עוין" — פירושו עוין המדינה.¹

(ב) אחרי תקנה 3 תבוא תקנה זו:

3א. חייל שעבר עבירה לפי חוקה זו, ובטרם נשפט עליה חל מהיות חייל, תחול עליו חוקה זו בכל ענין הנוגע לאחר-יותו הפלילית על אותה עבירה כאילו הוסיף להיות חייל, אם תוך תשעים יום מהיום שבו חל מהיות חייל נתמנה בית דין לפי חוקה זו לשפטו על אותה עבירה.²

(ג) בתקנה 6 —

(1) בשורה הראשונה, יימחקו המלים "על שעת-חירום או";

(2) בשורה הרביעית, במקום המלים "לשעת-חירום ולשרות" תבוא המלה "לשירות";

(3) בשורה הששית, במקום המלים "לשעת חירום או שרות" תבוא המלה "לשירות".

(ד) בתקנה 7, אחרי פסקה (ח), יתווספו שתי פסקות אלה:

"(ט) פרקליט צבאי.

(י) הפרקליט הצבאי הראשי."

(ה) בתקנה 8, פסקה (א) —

(1) בשורה הראשונה, אחרי המלים "משמעת הצבא" יתווספו המלים "או רשלנות בשמירת רכוש הצבא";

(2) בשורות השניה והשלישית, במקום המלים "גם בעד אי-מילוי פקודה, השתמטות משרות או רשלנות בשמירת צידו האישי של העבריין" יבואו המלים "גם בעד סירוב למלא פקודה ובעד השתמטות משרות".

(ו) תקנה 9 — בטלה.

(ז) בתקנה 10, בשורה השניה, אחרי המלה "הזה" תבוא נקודה, וכל יתר המלים

שלאחריה יימחקו.

* נתקבל בכנסת ביום ז' בכסלו תש"י (28 בנובמבר 1949)
1 ע"ר מ"מ' 20 מיום ד' באלול תש"ח (8.9.48), תוס' ב' עמ' 105.

(ח) בתקנה 11 —

(1) בחלק הדין בעונשים על ידי מפקד פלוגה, תבוא במקום פסקה (ה) פסקה זו:

„(ה) ריתוק למחנה או מעצר מחנה של לא יותר משבעה ימים”;

(2) בחלק הדין בעונשים על ידי מפקד גדוד בפסקה (ה), במקום המלים „מעצר מחנה”, יבואו המלים „ריתוק למחנה או מעצר מחנה”.

(ט) בתקנה 17, בשורה הראשונה, במקום המלים „לתובע הצבאי שבמחזור” יבואו המלים „לפרקליט הצבאי הראשי”.

(י) אחרי תקנה 17 תתווסף תקנה זו:

17א. חייל שנידון על ידי מפקד מוסמך כשופט, רשאי ראש
המטה למחול לו את כל העונש שהוטל עליו או חלק ממנו
או להחליף את העונש שהוטל עליו בעונש קל יותר.
„סחיפה לחייב
שנידון על ידי
מפקד

(י"א) בתקנה 18, במקום פסקה (א) תבוא פסקה זו:

„(א) כמדרגת בית דין ראשונה — כל חייל אשר עבר עבירה לפי חוקה זו ושהדיון בה אינו בסמכותו של בית דין מיוחד.”

(י"ב) בתקנה 19, בשורה השניה, יימחקו המלים „ולא יותר משלשים ואחד”.

(י"ג) במקום תקנה 21 תבוא תקנה זו:

21. בכל משפט ישבו שלושה שופטים, כולם חיילים, אשר
יתמנו לכך על ידי נשיא בית הדין או בהעדרו על ידי מפקד
המחוז. אחד משלשתם יתמנה לאב בית הדין. לפחות שופט אחד
יהיה בדרגת הנאשם. אם עומדים לדין אחד חיילים אחדים
בעלי דרגות שונות, יהיה לפחות אחד השופטים בדרגת
הנאשם שדרגתו היא הגבוהה ביותר ואחד — בדרגת הנאשם
שדרגתו היא הנמוכה ביותר.”

(י"ד) תקנות 25, 26 ו-27 — בטלות.

(ט"ו) במקום תקנה 29 תבוא תקנה זו:

29. במשפט אשר לפי כתב האשמה בו יכול הנאשם להיות
צפוי לעונש המקסימלי, ישבו ארבעה שופטים, ובכל מקרה
אחר — שלושה שופטים. השופטים יהיו כולם חיילים, אשר
אחד מהם לפחות יהיה מרין שופטי בית הדין העליון והשאר
מבין שופטי בית הדין המחוזי. השופטים יתמנו על ידי
נשיאות בית הדין העליון שתמנה אחד מהם להיות אב בית
הדין. לפחות שופט אחד יהיה בדרגת הנאשם. אם עומדים
לדין אחד חיילים אחדים בעלי דרגות שונות, יהיה לפחות
אחד השופטים בדרגת הנאשם שדרגתו היא הגבוהה ביותר
ואחד — בדרגת הנאשם שדרגתו היא הנמוכה ביותר.”

(ט"ז) בתקנה 35, בשורות הראשונה והשלישית, במקום המלה „ושני” תבוא המלה
„וארבעת”.

(י"ז) במקום תקנה 39 תבוא תקנה זו :

39. נשיאות בית הדין העליון תנהל את עניני בית הדין העליון ותמנה שופטים לבתי הדין המיוחדים ולמושבי בית הדין העליון. נשיאות בית הדין העליון תחליט על פי רוב דעות וכל שלשה ממנה יהיו מנין חוקי.^{..סמכותה של הנשיאות}

(י"ח) בתקנה 45, יימחקו הפסקות (א) עד (ו) וכן הפסקות (י), (יא) ו-(יב).
(י"ט) בתקנה 48, בשורה השלישית, במקום המלים „לחקירות ולמשפטים“ תבוא המלה „למשפטים“.

(כ) בתקנה 49, תימחק פסקה (ג).

(כ"א) תקנות 51 ו-52 — בטלות.

(כ"ב) במקום תקנה 53 תבוא תקנה זו :

53. נאשם יהיה רשאי לבחור לעצמו כסניגור כל חייל או כל אדם המוסמך לעסוק במקצוע עריכת דין.^{..בחירת סניגור}

(כ"ג) בתקנה 54, בסוף השורה הרביעית, תבוא נקודה, והשורות החמישית והששית — יימחקו.

(כ"ד) פרק י"א בחלק ב' ותקנה 58 — בטלים.

(כ"ה) בתקנה 78, במקום המלים „מעצר מחנה משקיעת החמה ועד זריחתה“, יבואו המלים „ריתוק למחנה“.

(כ"ו) בתקנה 80, במקום המלים „מעצר מחנה משקיעת החמה ועד זריחתה“, יבואו המלים „ריתוק למחנה“.

(כ"ז) בתקנה 99, בפסקה (ט), במקום המלים „מעצר מחנה משקיעת החמה ועד זריחתה“ יבואו המלים „ריתוק למחנה“.
(כ"ח) במקום תקנה 104 תבוא תקנה זו :

104. נוסף לכל עונש יוכל כל בית דין וכל מפקד מוסמך כשופט לחייב כל נאשם גם בתשלום נזקים שנגרמו עקב העבירה ; אך מפקד מוסמך כשופט שהוא מפקד פלוגה לא יוכל לחייב נאשם בתשלום העולה על שלוש לירות, וכל מפקד אחר לא יוכל לחייב נאשם בתשלום העולה על תשע לירות.^{..תשלום נזקים}

(כ"ט) אחרי תקנה 104 תתווסף תקנה זו :

104א. פסק דין המטיל על הנאשם עונש של הפקעת משכורת או קנס כספי או המחייבו בתשלום נזקים יוצא לפועל, אם היה פסק דין של מפקד מוסמך כשופט, על ידי ניכוי ממשכרתו של הנידון, ואם היה פסק דין של בית דין, על ידי ניכוי ממשכרתו של הנידון, או בדרך הקבועה בסעיף 41(ג) לפקודת החוק הפלילי, 1936, כאילו היה זה קנס של בית משפט, או בשתי הדרכים כאחת.^{..הוצאה לפועל של פסק דין כספי}

(ל) במקום תקנה 107 תבוא תקנה זו:

107. כל תלונה תימסר למפקד המוסמך כשופט של היחידה
שאליה משתייך הנאשם. הרשות בידי המתלונן למסור העתק
מהתלונה לפרקליט הצבאי הראשי. היה הנאשם המפקד
המוסמך כשופט של היחידה שאליה משתייך המתלונן, תימסר
התלונה לפרקליט הצבאי הראשי, שימציא לנאשם העתק
הימנה, אלא אם טובת החקירה מחייבת שלא להמציא העתק.
(ל"א) תקנה 109 — בטלה.

„למי מונשת
התלונה

(ל"ב) במקום תקנה 127 תבוא תקנה זו:

127. מפקד מוסמך כשופט, שקיבל תלונה על אחד מפקדיו,
יברר את האשמה שבתלונה ויחליט אחת מאלה:
(א) לבטל את האשמה;
(ב) לדון בה בעצמו;
(ג) להעביר את התלונה למפקד גבוה ממנו;
(ד) להביא את הענין בפני בית דין — אם הוא מפקד
גדוד או מפקד גבוה ממפקד גדוד.
(ל"ג) בחלק ד', במקום פרק ד' על כל תקנותיו, יבוא פרק זה:

„דיון בתלונה על
ידי מפקד

„פרק ד' — מעצר וחקירה

134. חייל שנעצר בלי פקודת מעצר ישוחרר תוך עשרים
וארבע שעות לאחר מעצרו, אלא אם כן ניתנה נגדו לפני כן
פקודת מעצר.

עצירת חייל בלי
פקודת מעצר

135. (א) מפקד מוסמך כשופט רשאי לתת פקודת מעצר
לצרכי חקירה בעבירה לפי חוקה זו, אף אם הוא גבוה מהנעצר
בדרגת פיקוד אחת בלבד. משניתנה פקודת המעצר חייב
המפקד המוסמך כשופט להביאה מיד למפקד מחוז, לאישור.
(ב) תקפה של פקודת מעצר של מפקד מוסמך כשופט
יפקע תוך תשעים ושש שעות לאחר נתינתה, אלא אם כן
אושרה לפני כן על ידי מפקד מחוז.

פקודת מעצר של
מפקד

(ג) ניתנה פקודת מעצר, רשאי הנעצר להגיש ערר עליה
בפני פרקליט צבאי, והעתק הערר יוגש על ידיו למפקד שנתן
את פקודת המעצר. הפרקליט הצבאי הראשי רשאי לבטל את
פקודת המעצר ולשחרר את הנעצר.

136. אין להחזיק חייל במעצר לצרכי חקירה לפי פקודת
מעצר של מפקד מוסמך כשופט במשך תקופה העולה על
חמישה-עשר יום; אך אם המפקד המוסמך כשופט סבור שת-
עלת החקירה מחייבת את הארכת המעצר, רשאי הוא מפעם

חידוש פקודת
מעצר

לפעם, באישור מוקדם של מפקד המחוז, להאריך את המעצר תקופה נוספת שלא תעלה כל פעם על עשרה ימים, בתנאי שתקופת המעצר בכללה לא תעלה על שלושה חודשים, חוץ ממקרה שנשיאות בית הדין העליון החליטה בו אחרת.

137. לשוטר צבאי יהיו לגבי כל חייל הסמכויות הנתונות על פי החוק לשוטר לגבי כל אדם.

המשטרה
הצבאית

138. (א) שוטר צבאי שהוסמך, בדרך כלל או למקרה מסוים, על ידי הפרקליט הצבאי הראשי, לבדוק בעבירות שנעברו לפי חוקה זו, וכן מפקד מוסמך כשופט או כל קצין שהוסמך בכתב על ידי מפקד מוסמך כשופט לערוך בדיקה כאמור, יהיו להם לגבי כל חייל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח לגבי כל אדם על פי פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות).¹

בדיקה

(ב) העורך בדיקה, כאמור בתקנת משנה (א), רשאי, לצורך הבדיקה, להזמין עדים, לגבות עדויות, ולעשות כל פעולה אחרת הנחוצה לשם גילוי האמת.

(ג) הבודק יערוך פרוטוקול על כל פעולה שעשה לצורך הבדיקה.

139. בדיקה לפי תקנה 138 מטרתה לברר אם יש מקום להביא חייל פלוני לחקירה מוקדמת או להעמידו בפני בית דין בלי חקירה מוקדמת.

מטרת הבדיקה

140. אין להעמיד חייל בפני בית דין בלי חקירה מוקדמת אם —

חקירה מוקדמת

(1) העבירה היא בסמכותו של בית דין מיוחד; או
(2) הפרקליט הצבאי הראשי הורה בכתב, כי העבירה בה נאשם החייל טעונה חקירה מוקדמת.

141. חקירה מוקדמת תיערך על ידי פרקליט צבאי שיתמנה בכתב על ידי הפרקליט הצבאי הראשי לערוך חקירה מוקדמת.

עורך החקירה
המוקדמת

142. הוראות פקודת הפרוצדורה הפלילית (שפיטה על פי כתב אשמה)² בדבר חקירה מוקדמת יחולו, בשינויים המחויבים על פי הענין, על חקירה מוקדמת הנערכת לפי תקנה 140.

כללי חקירה
מוקדמת

(ל"ד) בתקנה 147 תבוא, בסוף השורה הראשונה, נקודה וכל יתר השורות — יימחקו.

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ד, עמ' 439.
² חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ו, עמ' 446.

(ל"ה) במקום תקנה 156 תבוא תקנה זו :

156. פסק הדין — לאחר החלטת הרשות המאשרת ובהתאם להחלטה זו — יודע לנאשם, במסירת העתק הימנו לנאשם, על ידי מפקדו או על ידי מפקד המקום שבו כלוא הנאשם, על עובדת ההודעה ותאריכה ייערך פרוטוקול שייחתם על ידי המפקד המודיע.

„הודעת
פסק הדין
לנידון

(ל"ו) אחרי תקנה 156 תבוא תקנה זו :

156א. (א) פסק דין של בית דין מיוחד שלא הובא עליו ערעור יבוצע לאחר אישורו והודעתו לנאשם.
(ב) ביתר המקרים לא יבוצע פסק הדין אלא לאחר תום המועד הקבוע להגשת ערעור, ואם הוגש ערעור — לאחר אישור פסק הדין שניתן בערעור והודעתו לנאשם.
(ג) פסק בית הדין עונש הכולל מאסר, רשאי הוא לצוות, כי הנאשם ייעצר מיד לאחר הקראת פסק הדין, אלא (1) שתקפו של הצו יפקע, אם פסק הדין טעון אישור ולא אושר תוך שלושים יום מיום מעצרו של הנאשם ;
(2) שתקופת המעצר לפי הצו האמור תנוכה מתקופת המאסר שהנאשם חייב לרצותה לפי פסק דין בר ביצוע.
(ד) פסק בית הדין את העונש המקסימלי, ייעצר הנאשם מיד לאחר הקראת פסק הדין.

„ביצוע פסק-
הדין

(ל"ז) בחלק ה', במקום פרק ד' ותקנה 168, יבוא פרק זה :

„פרק ד' — פרק ליטים צבאיים

168. חייל בעל הכשרה משפטית הוא, לצורך פרק זה, חייל המוסמך לעסוק במקצוע עריכת דין או חייל המחזיק בדיפ-לומה של בית-ספר למשפטים במדינה או מחוצה לה, המעידה על השכלתו המשפטית.

חייל בעל הכשרה
משפטית

169. (א) תוקם בצבא פרקליטות צבאית.

פרקליטים
צבאיים

(ב) שר הבטחון ימנה את הפרקליט הצבאי הראשי.
(ג) שאר הפרקליטים הצבאיים יתמנו על ידי שר הבטחון בהמלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי.
(ד) פרקליט צבאי יהיה חייל בעל הכשרה משפטית.

170. (א) הפרקליט הצבאי הראשי יהיה אחראי כלפי שר הבטחון לפעולתם הסדירה של מוסדות המנגנון המשפטי של הצבא.

הפרקליט הצבאי
הראשי

(ב) הפרקליט הצבאי הראשי יהיה יועצם של שר הבטחון וראש המטה בכל דבר הנוגע למנגנון המשפטי בצבא, ולשם כך יהיה רשאי לקיים קשר ישיר עם כל אחד מהם.

(ג) הפרקליט הצבאי הראשי רשאי להוציא, באישור שר הבטחון, תקנות עזר לצורך חוקה זו.

(ד) הפרקליט הצבאי הראשי יוכל להוציא טפסים שונים לצורך חוקה זו וביצוע הנכון של תקנותיה.

(ה) הפרקליט הצבאי הראשי רשאי, בכל מקרה שלדעתו נעברה עבירה לפי חוקה זו, לצוות על עריכת בדיקה וחקירה מוקדמת.

(ו) הפרקליט הצבאי הראשי יכוון את פעולותיהם של הפרקליטים הצבאיים.

171. (א) מפקד המחוז המאשר הארכה של פקודת מעצר, לפי תקנה 136, לא יעשה כן אלא לאחר שקיבל את חוות דעתו של פרקליט צבאי בכתב.

(ב) רשות הממנה בית דין לפי חוקה זו תמנה חייל בעל הכשרה משפטית, כאחד השופטים של בית הדין, אם תקבל דרישה לכך מאת פרקליט צבאי.

(ג) רשות המוסמכת לאשר פסק דין לפי חוקה זו לא תעשה זאת אלא לאחר שתקבל את חוות דעתו בכתב של פרקליט צבאי, בתנאי שפרקליט צבאי זה לא יהיה אותו פרקליט צבאי שערך את החקירה המוקדמת בקשר לעבירה שביחס אליה ניתן פסק הדין.

172. פרקליט צבאי הממלא את תפקידיו באזור כל שהוא יהיה רשאי לקיים קשר ישיר עם המפקד של האזור, ולא יתיה כפוף למפקד כל שהוא של אותו אזור.

תפקידי פרקליט
צבאי

טעמרו של
פרקליט צבאי

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה ושר הבטחון

חיים ווייצמן
נשיא המדינה